

Crno janje

STOP NASILJU MEĐU DJECOM
Pripremila: Vera Šušić, dipl. psihologinja

Vrijeme realizacije

Sat razrednog odjela

Ciljevi

- osvijestiti učenicima da su isključivanje iz društva ili nagovaranje drugih da se s nekim ne druže, također nasilje;
- potaknuti učenike promatrače da nešto poduzmu, da pomognu učeniku koji trpi nasilje.

Uvod

Razrednik

Na ovome satu podsjetit ćemo se svojih razrednih pravila. Što smo se dogovorili, kako se trebamo ponašati jedni prema drugima (pozvati se na plakat s razrednim pravilima)? Što je nama u razredu važno (razumijevanje, iskrenost, poštovanje, prihvatanje...)? Što vam se čini, koje od ovih pravila najčešće kršite? Zbog čega? Možete li se sjetiti koje sve vrste nasilja razlikujemo? (Dopustiti učenicima da navedu čega se sjeti.)

Podsjetnik razrednicima – vrste nasilja:

VERBALNO – psovanje, ponižavanje, ruganje, nazivanje pogrdnim imenima;

FIZIČKO – udaranje, guranje, rušenje, otimanje i uništavanje stvari;

SOCIJALNO – isključivanje iz društva, izbjegavanje, ignoriranje, izoliranje;

PSIHIČKO – prijeteći pogledi, uhodjenje, ucjenjivanje.

Provjeda radionice

Za svakog učenika pripremiti primjerak započete priče Crno janje (radni list za učenike - prilog), a učenike podjeliti u skupine od 4-5 učenika.

Razrednik

Sada ću vam pročitati jednu nezavršenu priču, a vaš će zadatak biti da je završite tako što ćete napisati prvo što vam padne na pamet. Najprije neka svatko za sebe napiše svoj završetak priče, a onda u maloj grupi ispričajte jedni drugima završetak koji ste smislili. Razgovarajte u skupini o mogućim završecima te iz pojedinačnih završetaka napravite jedan zajednički. Na kraju napišite i pouku u obliku narodne mudrosti ili izreke koju možete izvući iz ove priče, (npr. Ponašaj se prema drugima onako kako bi želio da se drugi ponašaju prema tebi!). Izaberite predstavnika skupine koji će pročitati vaš zajednički uradak.

CRNO JANJE

U stadu koje su pastiri doveli na ispašu u planinu, među bijelima, našlo se jedno crno janje. Mladunci ga prihvatiše i igrahu se s njime; razlika u boji nije im smetala. Samo je jednorogi ovan, otprije poznat po zloj čudi, počeo govoriti kako bi ga trebali negdje ostaviti jer će stadu donijeti nesreću. A kad su, razmiljevši se obronkom, u daljini ugledali nekoliko crnih ovaca, jednorogi odlučno zatraži da se riješe nevoljnika.

- Ako ga sad otjeramo, može se priključiti sebi sličima. Pravi je trenutak za to! – opravdavao je svoju nesnošljivost. Shvaćajući da će biti izopćeno, crno janje oborene glave sâmo krene niz padinu...

Završite priču!

Analiza

- Nakon što učenici napišu svoj završetak priče, neka dogovore zajednički završetak u grupi. Predstavnik svake skupine pročitat će njihov završetak priče i pouku, a radni list sa završetkom priče predati razredniku, (razrednik psihologu).

Razrednik

Zanima li vas kakav je završetak predviđela spisateljica Nada Iveljić? Pročitat ću vam. Dakle:

Shvaćajući da će biti izopćeno, crno janje oborene glave sâmo krene niz padinu...

Ovce nisu mogle gledati taj prizor. No, ostali bijeli janjčići, koji se dotad s njime lijepo igraju, zapriječe mu put te ga povedu svomu predvodniku:

- Tvojoj se odluci pokorava cijelo stado - rekoše. - Molimo te da crno janje ostane s nama. Jest drukčije, ali je naše.

Premda je ovan zle čudi i dalje zahtijevao izgon, predvodnik s vidljivim zadovoljstvom presudi:

- Mladunci su u pravu. Janje je drukčije, ali boja ništa ne znači. Naše je. Neka ostane!

Iveljić, N., Crno janje

(Izvor: Lučić, K., Pružite, djeco, dlan - čitanka za treći razred osnovne škole)

Evo, čuli smo nekoliko različitih završetaka. Koji vam se najviše sviđa? Zbog čega? Da ste na mjestu crnog janjeteta, koji biste završetak sebi poželjeli? Zbog čega? Kada biste trebali odglumiti neki lik iz ove priče, u koji biste se lik najlakše uživjeli – u crno janje, u jednorogog ovna, u janjičiće koji su se lijepo igrali s crnim janjetom ili u ovce koje to nisu mogle gledati, ali nisu ništa poduzele da zaštite crno janje? Molim vas da dignu ruku oni koji bi se najlakše uživjeli u crno janje (razrednik će na ploči nacrtati dolje predloženu tablicu i upisati broj učenika koji dignu ruku), u jednorogog ovna, u janjičiće, u ovce.

Crno janje	Jednorogi ovan	Janjičići	Ovce

Tko se u ovoj priči ponaša nasilno? (Jednorogi ovan)

Tko trpi nasilje? (Crno janje)

Tko su promatrači? (Janjičići i ovce)

Po čemu se razlikuju janjičići i ovce u ulozi promatrača? (Ovcama je bilo žao, ali nisu ništa poduzele da pomognu crnom janjetu. Janjičići nisu nijemo promatrali, nego su se obratili za pomoć predvodniku koji je stariji i zna što treba učiniti.)

Jeste li ikada vidjeli slično ponašanje među djecom? Navedite primjer bez navođenja imena, (npr. isključivanje iz društva samo zato što nam se ne sviđa nečija odjeća, izgled, podrijetlo, ocjene...).

Što ste učinili u ulozi promatrača?

Je l' vam se ikada dogodilo da vas netko nagovara da se s nekim ne družite? Što ste tad učinili? Što možemo naučiti od janjičića? (Uvijek možemo pokušati učiniti NEŠTO da zaustavimo nasilje. Ako se pravimo da ne vidimo, znači da se slažemo s takvim ponašanjem!)

Radionicu zaključiti porukom učenicima:

Ako si svjedok zlostavljanja, ne ponašaj se kao da te se to ne tiče.

Nasilje i zlostavljanje tiču se svakoga! Ako ne reagiraš, znači da podupireš takvo ponašanje!

Što možeš učiniti ako primijetiš da je neki učenik osamljen, izoliran, da se nitko ne želi s njime družiti?

- Budi mu prijatelj.
- Pozovi ga da ti se pridruži tijekom odmora.
- Potakni ga da razgovara s nekim o tome što mu se događa, da potraži pomoć.
- Ponudi se da ćeš biti uz njega kad se obrati odraslima za pomoć.
- Objasni svojim prijateljima da nasilno ponašanje NIJE FER i zamoli ih da ti se pridruže u potpori.
- Ako ne možeš izravno pomoći onima koji trpe nasilje (jer se bojiš da će onda i tebe isključiti iz društva ili se ne osjećaš sigurno), obrati se odraslima – razredniku, učiteljima, roditeljima... Tražiti pomoć odraslih nije znak poraza ni slabosti. I NIJE tužakanje!

UPUTA: Napiši svoj završetak priče. Zatim razgovarajte u skupini o mogućem završetku priče Crno janje, dogovorite se koji vam je najprihvatljiviji te iz vaših pojedinačnih završetaka napravite jedan zajednički. Na kraju napišite i pouku u obliku narodne mudrosti ili izreke koju možete izvući iz ove priče (npr. Ponašaj se prema drugima onako kako bi želio da se drugi ponašaju prema tebi!). Izaberite predstavnika skupine koji će pročitati vaš uradak.

CRNO JANJE

U stadu koje su pastiri doveli na ispašu u planinu, među bijelima našlo se jedno crno janje. Mladunci ga prihvatiše i igraju se s njime; razlika u boji nije im smetala. Samo je jednorogi ovan, otprije poznat po zloj čudi, počeo govoriti kako bi ga trebali negdje ostaviti jer će stadu donijeti nesreću. A kad su, razmiljevši se obronkom, u daljini ugledali nekoliko crnih ovaca, jednorogi odlučno zatraži da se riješe nevoljnika.

- Ako ga sad otjeramo, može se priključiti sebi sličnima. Pravi je trenutak za to! - opravdavao je svoju nesnošljivost. Shvaćajući da će biti izopćeno, crno janje oborene glave sâmo krene niz padinu... (završi priču!)

POUKA:

Literatura:

- Lučić, K.: Pružite, djeco, dlan - čitanka za treći razred osnovne škole, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
- Maleš, D., Stričević, I.: Zlostavljanje među učenicima može se spriječiti, Udruga Djeca prva, Zagreb, 2005.
- Pregrad, J.: Priručnik - Projekt Za sigurno i poticajno okruženje u školama, Ured UNICEF-a za Hrvatsku, Zagreb, 2007.
- Rigby, K.: Zlostavljanje u školama i što možemo učiniti?, Mosta, Zagreb, 2006.
- Slavens, E.: Pritisak vršnjaka - Učini nešto da ostaneš svoj, Mosta, Zagreb, 2006.
- Slavens, E.: Nasilništvo – Učini nešto prije nego zagusti, Mosta, Zagreb, 2006.